> *Ο συγγραφέας θέτει στο κοινό του το θέμα του "δικαιώματος" της αντιβίας*

"Ακρότητες" από το Θέατρο Ένα

Μετάφραση: Γιόλα Κλείτου. Σκηνοθεσία: Μαρία Μανναρίδου-Καρσερά. Σκηνικά:Κωνσταντίνος Κουννής. Κοστούμια:Μαρία Νικολαΐδου. Φωτισμός: Αντρέας Χριστοδουλίδης/Γιώργος Χρίστου. Μουσική επιμέλεια: Σωτήρης Μεστάνας. Παίζουν: Χριστίνα Χριστόφια,Σωτήρης Μεστάνας, Ελίζα Πατσαλίδου, Αστέρω Κυπριανού.

ΤΟ ΘΕΜΑ του έργου του William Mastrosimone "Ακρότητες", όπως και σχεδόν κάθε κομμάτι της αμερικανικής πραγματικότητας, συνδέεται στην αντίληψη μών των εξ αποστάσεως δεκτών με κινηματογραφική πραγματικότητα. Ίσως σ' αυτό συμβάλλει και η αμεσότητα και η συχνότητα με την οποία τα γεγονότα της αμερικανικής ζωής μετουσιώνονται σε οποιαδήποτε τέχνη και ιδίως στην κινηματογραφική ("... based on a real story"). Ισχύει και το αντίθετο.

Οι απ' εδώ καταναλωτές των παραγομένων στην Αμερική πνευματικών αγαθών συνηθίσαμε να εκλαμβάνουμε ως πραγματική Αμερική την κινηματογραφική της εικόνα. Οι "Ακρότητες" είναι προϊόν της συγχώνευσης των διαφόρων πραγματικοτήτων, μια και γεννήθηκε από πραγματική ιστορία, η οποία μετατράπηκε σε θεατρικό έργο και αργότερα σε κινηματογραφικές ταινίες. Κατά τη διάρκεια της παράστασης διαισθάνθηκα ότι δυσκολευόμουνα να θέσω όρια στη δική μου πρόσληψη μιας κυπριακής θεατρικής παραγωγής του έργου, όρια που να τη χωρίζουν από πολλαπλές κινηματογραφικές εικόνες και εμπειρίες που σχετίζονται με το θέμα. Δεν πρόκειται μόνο για το μοτίβο του βιασμού, αλλά και για το μοτίβο του δικαιώματος της αντιβίας, και για το μοτίβο της "δικαστικής αντιπαράθεσης".

Το τελευταίο είναι δοσμένο στο κείμενο μέσα από τη στάση που παίρνουν οι φίλες της κακοποιημένης Μάρτζορι και μέσα από τη θέση της "ύποπτης" στην οποία ξαφνικά βρίσκεται η ίδια. Στην παράσταση της Μαρίας Καρσερά στον "Άλλο χώρο" του Θεάτρου Ένα το μοτίβο της δικαστικής αντιπαράθεσης αναπτύσσεται και σε μεγάλο βαθμό μορφοποιεί τα δρώμενα. Η σκηνοθέτις τοποθετεί σε δύο άκρες της σκηνής από δύο σειρές καρέκλες για το κοινό και τα δύο πρόσωπα του έργου, η Τέρι και η Πατρίσια, κάθονται μεταξύ των θεατών, "μετατρέποντάς" τους σε ενόρκους.

Ποια υπόθεση "δικάζεται"; Τα συναισθηματικά κίνητρα του συγγραφέα πηγάζουν από το συμμερισμό των πληγωμένων συναισθημάτων της γυναίκας προτύπου της ηρωίδας του και είναι, πρώτον, η αδικία που γίνεται εις βάρος των γυναικών-θυμάτων βιασμού, που μέσα από εξευτελισμό και διασυρμό προσπαθούν, συχνά μάταια, να πετύχουν την απόδειξη της ενοχής του βιαστή τους, και δεύτερον, οι φαντασιώσεις του θύματος για εκδίκηση, για ανάκτηση του χαμένου ελέγχου της κατάστασης. Δουλεύοντας πάνω στο σενάριο της φαντασίωσης, ο συγγραφέας θέτει μπροστά στο κοινό του το θέμα του "δικαιώματος" της αντιβίας, το θέμα των ορίων της αυτοάμυνας και το ερώτημα, αν η σκληρότητα μπορεί να δικαιολογηθεί από τις καταστάσεις. Τα πράγματα θα ήταν πολύ πιο ενδιαφέροντα αν ο William Mastrosimone δεν διευκόλυνε την απόφαση των "ενόρκων" με την τελική ομολογία του Ραούλ για τη σειρά βιασμών που είχε διαπράξει, εξέλιξη που αναιρούσε την ένταση της θεατρικής συζήτησης για τα όρια της αποδεκτής αντιβίας.

Η Μαρία Καρσερά εξερευνούσε και άλλα όρια μέσα από τη δουλειά της πάνω στις "Ακρότητες". Δοκίμαζε τις αντοχές των ηθοποιών, των θεατών, του εαυτού της και της θεατρικής σκηνής γενικά σ' ό,τι αφορά τη βία, ως θέαμα , ως αναπαράσταση της πράξης. Υποψιάζομαι ότι η επαγγελματική περιέργεια της σκηνοθέτιδας, αλλά και των αφοσιωμένων στο πνεύμα του πειράματος μελών του θιάσου ήταν οι κινητήριες δυνάμεις της παραγωγής. Οι ακρότητες του έργου είχαν εκληφθεί ως πρόκληση. Και η μέθοδος της αντιμετώπισής τους- η δημιουργία της ψυχρής ατμόσφαιρας του "σκηνικού δικαστηρίου" μέσα από τις καθαρές γραμμές και τη συγκρατημένη χρωματική γκάμα των σκηνικών του Κωνσταντίνου Κουννή σε συνδυασμό με το γκρίζο των κοστουμιών της Μαρίνας Νικολαΐδου (ενδιαφέρουσα ενδυματολογική πρόταση-παρά το χρωματικό περιορισμό τα κοστούμια βοηθούσαν να δημιουργηθούν οι τόσο διαφορετικοί ψυχοσωματικοί τύποι των τεσσάρων προσώπων).

Η ρεαλιστικότητα της σκηνής της απόπειρας βιασμού, αλλά και τα βασανιστικά αντίποινα προς τον εισβολέα και βιαστή στον πολύ μικρό "Άλλο χώρο" του Ένα θα έπρεπε να σοκάρουν πολύ περισσότερο το κοινό, να σπάσουν τις άμυνες της αδιαφορίας και από τα δημιουργημένα ρήγματα τα μηνύματα του συγγραφέα να φτάσουν στο στόχο τους. Αλλά η πολύχρονη μας θητεία στις κινηματογραφικές ακρότητες, οι πολλαπλές συναντήσεις με το θέμα μέσα από καλές, μέτριες και κακές ταινίες λειτούργησαν αμυντικά και άμβλυναν τις μυτερές άκρες της παράστασης. Άλλες πιο σημαντικές και καθαρά θεατρικές προτάσεις που να άφηναν καθαρά θεατρικές εντυπώσεις δεν υπήρχαν.

Απαιτητικό θεατρικό έργο

ΔΥΣΚΟΛΗ παράσταση για τους δυο πρωταγωνιστές, τη Χριστίνα Χριστόφια και το Σωτήρη Μεστάνα. Πολύς υποκριτικός μόχθος, πολλή ψυχική ένταση. Όμως οι "Ακρότητες" ανήκουν σ' εκείνη την κατηγορία των θεατρικών έργων που απαιτούν από τους ηθοποιούς επαγγελματικό ιδρώτα χωρίς να τους προσφέρουν ευκαιρίες για πραγματική δημιουργία. Παρ' όλα αυτά ο Σωτήρης Μεστάνας είχε ακόμα μια ευκαιρία να δηλώσει την ετοιμότητά του για μεγάλα και δύσκολά πράγματα και την ικανότητά του να προσθέτει στους ρόλους του τη δική του ενέργεια. Η Χριστίνα Χριστόφια απέδωσε πειστικά το σοκ και το εκδικητικό μένος της ηρωίδας της.

Η Ελίζα Πατσαλίδου στην τρίτη της φετινή εμφάνιση στο Ένα εργάστηκε λεπτά και διακριτικά, αλλά με υπολογίσιμο αποτέλεσμα. Η Αστέρω Κυπριανού με καθαρό σχέδιο δράσης και επαγγελματική ευσυνειδησία , ήταν λίγο μηχανική .

"Ο Μπρεχτ δείχνει έναν τρόπο ζωής"

«ΔΕΝ ΕΜΠΙΣΤΕΥΘΗΚΑ τον εαυτό μου σε αυτό που ήθελα να επιλέξω. Νομίζω ότι το έργο ξεκίνησε με έναν ενθουσιασμό που δεν είχε το αναμενόμενο αποτέλεσμα. Επρεπε οι επιλογές μου να γίνουν με το ένστικτό μου, και όχι με τον ενθουσιασμό μου. Η Αννα Κοκκίνου έφθασε στο τέλος της θεατρικής περιπέτειας που ξεκίνησε πριν από έναν, περίπου, χρόνο. Τότε άρχισε η προετοιμασία για το ανέβασμα του έργου του Μπέρτολτ Μπρεχτ «Ο καλός άνθρωπος του Σε Τσουάν» στο θέατρο Σφενδόνη στην Αθήνα, με την ίδια στον διπλό ρόλο του Καλού και του Κακού.

«Πάντα κοιτούσα τον Μπρεχτ από μακριά. Μάλιστα, όταν δούλευα τον Μπέκετ, με κάποιον τρόπο τον σκέφθηκα και πάλι, κυρίως λόγω της ποίησης των κειμένων του. Σκέφθηκα πως ο Μπρεχτ έφερε την ποίηση στο σύγχρονο θέατρο. Πάντα με κέντριζε η περί θεάτρου θεωρία του, κυρίως σε ό,τι αφορά τον ηθοποιό. Είναι κάτι εξαιρετικά ενδιαφέρον. Οσο για το έργο», συνεχίζει, «πάντα με έλκυε αυτός ο διπλός ρόλος. Από κοντά βέβαια είναι όλα διαφορετικά. Δουλεύοντας κατάλαβα ότι δεν πρόκειται για δύο πρόσωπα, αλλά για ένα και το αυτό... Επίσης πρέπει να πω ότι για μένα ήταν μεγάλη έκπληξη ο Μπρεχτ - μου έδωσε και κουράγιο στην περιπέτειά μου. Ο Μπρεχτ σού δείχνει έναν τρόπο ζωής. Σου δείχνει έναν τρόπο ερμηνείας. Δεν μπορείς να υποδυθείς αυτά τα πρόσωπα αν δεν τα καταλαβαίνεις, αν δεν εννοείς κάθε τι που λένε. Πρέπει να αλλάξεις λίγο για να μπορέσεις να παίξεις Μπρεχτ. Αυτή είναι η διαφορά. Το έργο είναι γραμμένο βάσει της θεωρίας του. Δεν παίζεται αλλιώς».

Το έργο του Μπέρτολτ Μπρεχτ «Ο καλός άνθρωπος του Σε Τσουάν» παρουσιάζεται σε μετάφραση Αννυς Κολιτσιδοπούλου, σκηνοθεσία-σκηνογραφία Αγγελου Μέντη, μουσική Κωνσταντίνου Βήτα, φωτισμούς Κατερίνας Μαραγκουδάκη. Παίζουν: Ηλέκτρα Γεννατά, Γιώργος Γκάτζιος, Δέσποινα Γκάτζιου, Ειρήνη Ιγγλέση, Αννα Κοκκίνου, Κώστας Λαός, Μαργαρίτα Λουμάκη, Δημήτρης Ξανθόπουλος, Κατερίνα Φωτιάδη, Θανάσης Χαλκιάς.